

VII. Antiigitõlke peajooni taasiseseisvumisest tänapäevani

Main Characteristics of Classical Translation from the Restauration of Independence until Today

Tänu Tartu Ülikooli **klassikalise filoloogia osakonna taasavamisele 1990. a.** ja Eesti taasiseseisvumisele 1991. a. algas 1990ndate keskel eesti antiigitõlgete kaanoni laiendamine. Tõlkmaterjali valikul lähtuti tihti isiklikest huvidest, kuid aja möödudes hakati tähelepanu pöörama ka antiikkirjanduse süstemssele tutvustamisvajadusele.

Thanks to the **re-opening of the Department of Classical Philology in 1990** and the restauration of independence in 1991, an enlargement of the canon of classical translations started in the mid-1990s. Often the choice of the material stemmed from the personal interests of the translators, but, over time, attention was also turned to the need to present a more systematic overview of classical literature.

Tänapäevane eesti antiigitõlge on professionaliseerunud: aktiivsed antiikkirjanduse tõlkijad on valdavalt filoloogid, peamiselt klassikalise filoloogi haridusega. Võrdluseks: eesti antiigitõlke algusaegadel tegelesid tõlkimisega peamiselt üliõpilased, kooliõpetajad, luuletajad ja kirjanikud, kellest paljudel polnud filoloogi ettevalmistust. Praeguse aktiivsete tõlkijate põlvkonna seas valitseb kaks erinevat tõlkesuunda: mõned tõlkijad eelistavad antiigi võõrapärasuse esiletoomist, teised püüavad tekstid ja sisu muuta eestlastele paremini mõistetavaks.

Contemporary Estonian classical translation is professionalised: the educational background of the active translators of classical literature is philology, in most cases classical philology. By way of comparison: at the beginning of Estonian classical translations, the translators were mainly students, schoolteachers, poets and writers many of which had no philological background training. Among the generation of contemporary translations two main trends can be seen: some translators prefer stressing the foreign nature of classical texts, others try to make the texts and content more understandable for the Estonian readers.

Eesti Vabariigi taasiseseisvumise järel ilmusid ka uued maailmakirjanduse õpikud *Muistne kirjandus* (1997) ja *Maailmakirjandus I* (2001) keskkoolidele ja gümnaasiumitele, mille antiikkirjanduse ülevaate koostas Jaan Unt. Tõlkesündmuseks kujunes nii *Vikerkaar* *Väikese antiigiantoloogia* kui ka *Muinasaja seadusekogumike antoloogia*, eriti aga **uute kreeka ja rooma kirjanduse antoloogiate ilmumine** vastavalt 1996., 2001., 2006. ja 2009. aastal. Antoloogiate koostajateks on uue põlvkonna klassikalised filoloogid Janika Päll (s. 1965) ning Kaspar Kolk (s. 1971), tõlkijate hulgas on lisaks varasema põlvkonna tõlkijatele ka 20 klassikalise filoloogia eriala taastamise järel Tartu Ülikoolis hariduse saanud tõlkijat. Tänu neile antoloogiatele on eesti keeles olemas üle saja antiikautori teoste katkendeid või teoseid tervikuna.

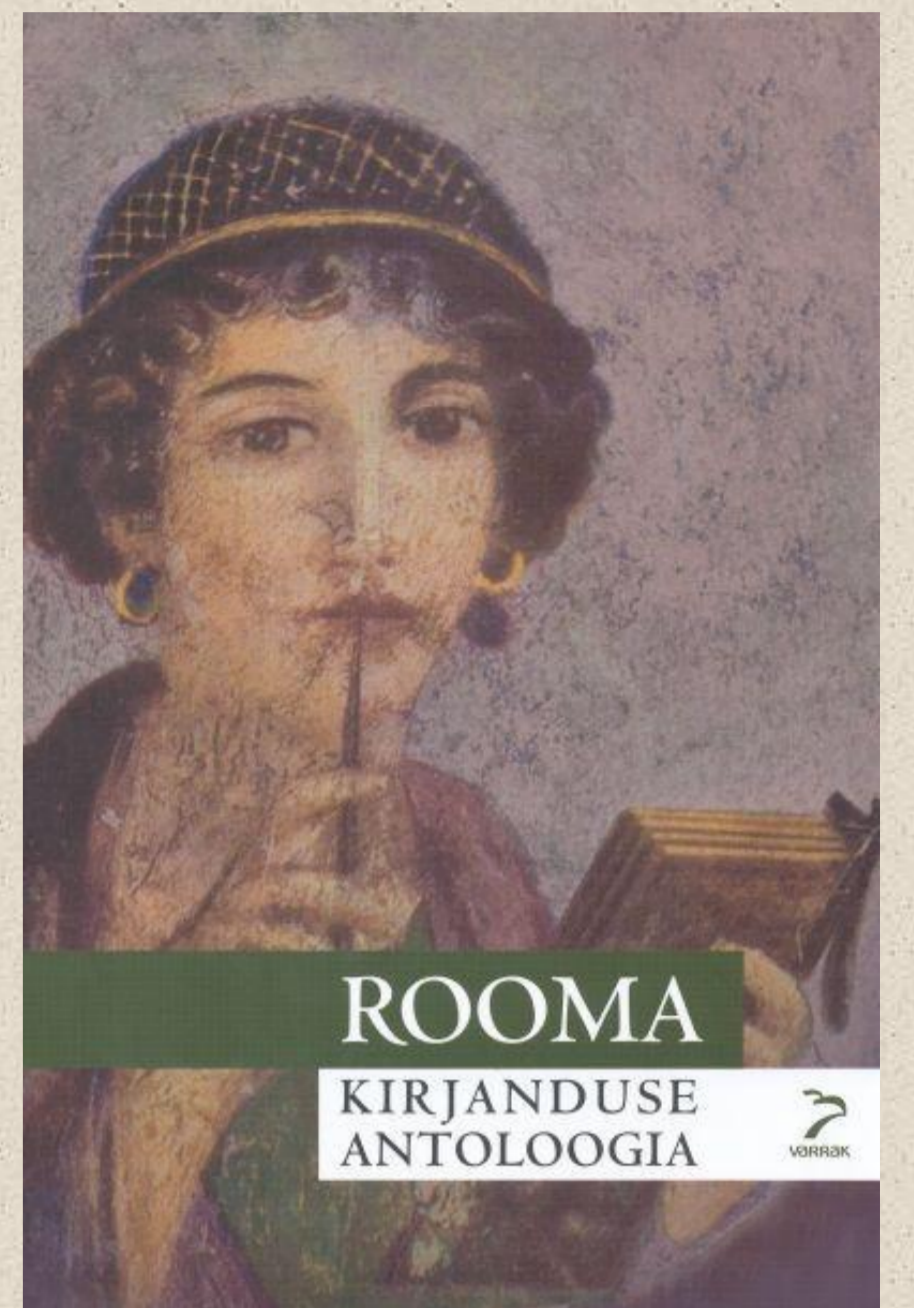
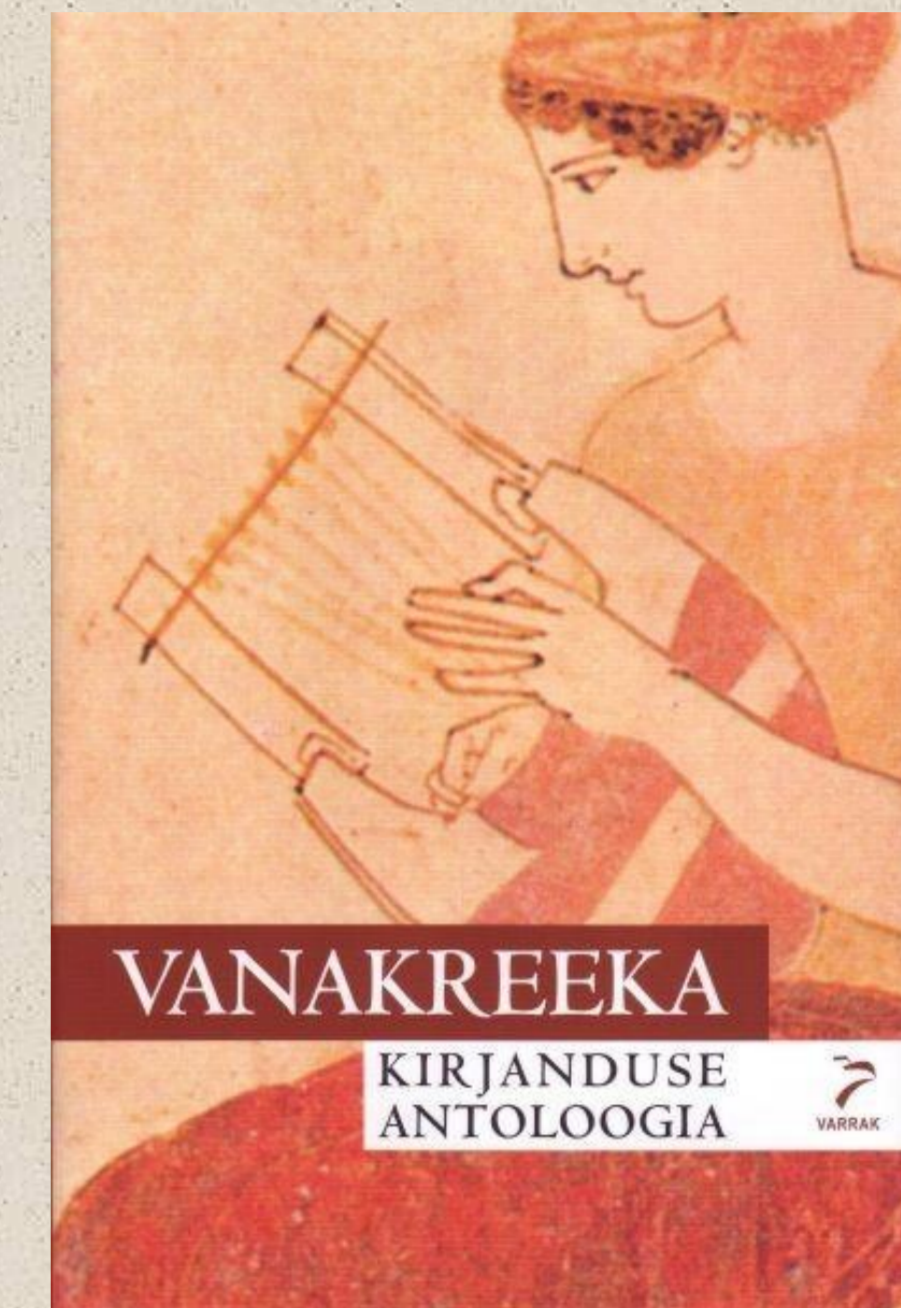
After the restauration of independence of the Estonian Republic, new textbooks of world literature were published; *Ancient Literature* (1997) and *World Literature I* (2001) for secondary schools and gymnasiums, in which the overview of classical literature was compiled by Jaan Unt. A *Small Anthology of Classical Antiquity* of the journal *Vikerkaar* became an important translational event in 1996, as well as the compilation of the *Anthology of Ancient Laws* (in 2001), not to mention the **new anthologies of Greek and Roman literature** in 2006 and 2009 respectively. The compilers of these anthologies are classical philologists of the new generation Janika Päll (born in 1965) and Kaspar Kolk (born in 1971); in addition to the translators of the earlier generation the compilation also features 20 translators that have acquired their education from the Department of Classical Studies at the University of Tartu after the re-opening of the specialty. Thanks to these anthologies, the number of classical authors, whose works (either extracts or full texts) are translated into Estonian, has reached over one hundred.

Antiigitõlgete avaldamiskohana on jätkuvalt suur roll ajakirjandusel: populaarseks avalamisplatvormiks on ajakirjad *Akadeemia* ja *Loomingu Raamatukogu*, aga ka *Vikerkaar*. Antiigitõlkeid on avaldanud ka mitmed kirjastused: Eesti tuntumatest näiteks Hortus Litterarum, Varrak, Ilmamaa, Tänapäev ja Koolibri. Antiikfilosoofide teoste tõlked on ilmunud peamiselt Avatud Eesti Raamatu sarjas. 2009. aastal algatas Tallinna Ülikooli Kirjastus muistsetest kirjandustest tehtud tõlgete sarja Bibliotheca Antiqua.

Media still has a huge role in the publication of classical works: journals such as *Akadeemia*, *Loomingu Raamatukogu*, but also *Vikerkaar* present a popular publishing platform. Several publishing houses have also been issuing classical works; to mention the most well-known, e.g., Hortus Litterarum, Varrak, Ilmamaa, Tänapäev and Koolibri. The translations of the philosophers of Classical Antiquity have mostly been published in the series by the name Open Estonia Book (Avatud Eesti Raamat). In 2009, Tallinn University Press initiated a series publishing translations of ancient literature called Bibliotheca Antiqua.

Antiikkirjanduse tõlkimisel omandatav mitmekülgne ettevalmistus keelte ja kultuuride alal on andnud Eesti kultuurile lisaks tõlkijale ka uue silmapaistva **toimetajate** plejaadi, kellela ei saa läbi eesti ja Balti kirjakuultuuri ajaloo, ajaloo ning kunstiajaloo alaste teoste publitseerimisel, teiste seas Katre Kaju, Kaspar Kolk, Janika Päll, Kai Tafenau, Ivo Volt jt.

In addition to translators, the well-round preparation in languages and cultures connected with translating the Classics has given Estonian culture a wide array of **editors**, without whom it would be difficult to publish works on the history, cultural history, and art history of Estonia and the Baltic countries: for example, Katre Kaju, Kaspar Kolk, Janika Päll, Kai Tafenau, and Ivo Volt, among others.

1996-2009 ilmunud antiikkirjanduse antoloogiad.
Fotod: erakogu, DIGAR

Anthologies of Greek and Roman literature published from 1996 to 2009.
Photos: private collection, DIGAR

Vasakul, ülevalt alla: Katre Kaju, Janika Päll, Ivo Volt.
Paremal, ülevalt alla: Kaspar Kolk, Kai Tafenau.
Fotod: Sille Annuk/ Postimees, erakogu, Vikipeedia

On the left, from top to bottom: Katre Kaju, Janika Päll, Ivo Volt.
On the right, from top to bottom: Kaspar Kolk, Kai Tafenau.
Photos: Sille Annuk/Postimees, private collection, Wikipedia